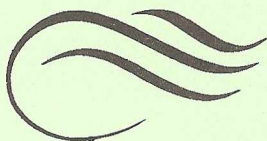

37.014.6 : 005.6(082)

467

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Криворізький національний університет»
Криворізький педагогічний інститут
Кафедра загальнотехнічних дисциплін та професійного навчання

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ: ДОСВІД ТА ІННОВАЦІЇ

Матеріали педагогічних читань,
присвячених пам'яті
керівника наукової школи
з проблем управління освітою,
доктора педагогічних наук,
професора Валерії Семенівни Пікельної

23 січня 2015 року

Кривий Ріг
2015

процесу дійти згоди у визначенні стратегії розвитку колективу, досягати відповідних результатів.

Література

1. Васильченко Л. В. Управлінська культура і компетентність керівника / Л. В. Васильченко. – Х. : Вид. гр. «Основа», 2007. – 176 с.
2. Левченко О. Створення оригінальної освітньої практики: феномен фасилітації в процесі професійного становлення молодих вчителів / О. Левченко // Управління освітою. – 2008. – № 5. – С. 17-20.
3. Радченко А. Є. Професійна компетентність учителя / А. Є. Радченко. – Х. : Вид. гр. «Основа», 2006. – 128 с.

Ніна Гнілуша

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОФОРІЕНТАЦІЙНОЇ РОБОТИ СЕРЕД УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ ЯК ЧИННИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ КАДРІВ

n.gnilusha@gmail.com

У сучасності вимоги суспільства до рівня професійної підготовки кадрів змушують випускників шкіл до усвідомленого вибору професії, у тому числі і екологічного спрямування.

Особливості сучасної соціально-економічної ситуації, що відбилися на нестабільності ринку праці, поява нових професій і спеціальностей, зростаючі вимоги суспільства до рівня професійної підготовленості кадрів змушують випускників шкіл підходити з особливою відповідальністю та усвідомленістю до вибору майбутньої професії.

Правильний вибір галузі професійної діяльності сприяє формуванню гармонійної особистості, реалізації її творчого потенціалу, процесу соціальної адаптації. Важлива роль при цьому надається професіональній орієнтації як цілеспрямованої діяльності щодо допомоги підліткам у професійному самовизначенні відповідно до особистісних схильностей, інтересів, здібностей і одночасно з соціальними потребами.

Особливе значення процес професійної орієнтації набуває в умовах запровадження профільного навчання, так як одна з його основних цілей - підготовка старшокласників до життєвого визначення та вибору майбутньої професії.

У такій ситуації перед вчителями цілком закономірним є завдання органічного вклучення профорієнтаційного матеріалу в процес навчання, особливо в старших класах. Поєднання процесів навчання і професійної орієнтації дозволяє не тільки знайомити школярів з різними професіями, акцентувати їх увагу на прикладному використанні отриманих знань, розвивати інтерес до предмету, але і економити час учителя.

У методичці навчання біології досліджувалися різні аспекти професійної орієнтації: її зв'язок з екологічним навчанням (Н. М. Верзилін, В. М. Корсунська, І. Д. Зверев, Д. І. Трайтак, В. Ф. Шалаєв та ін), профорієнтація на уроках та екскурсіях (В. С. Алісімова, Є. Т. Бровкіна, А. Н. Мягкова), розвиток пізнавальних і професійних інтересів до предмету на факультативних заняттях (Р. С. Альтшуллер, Є. М. Гвоздирева). Незважаючи на наявні досягнення проблема професійної орієнтації при вивченні біології до цих пір не вирішена: не сформульовані завдання професійної роботи, не визначено коло найбільш ефективних методів профорієнтації, відсутнє необхідне методичне забезпечення вчителів, не відпрацьовано перелік сучасних професій в галузі біології, з якими доцільно знайомити учнів [1].

Сучасна молодь вступає в життя не тільки в період бурхливого розвитку науки і техніки, але її негативних наслідків. Тому важливим є навчити школярів осмислювати те, що відбувається в довкіллі.

Важливість профорієнтаційної роботи при вивченні біології, в особливості в розділах «Людина» і «Загальна біологія», обумовлена тим, що для старшокласників проблема вибору майбутньої професії стає особливо актуальною.

До факторів, які впливають на ефективність застосування методики профорієнтаційної роботи, відносять наступне:

- соціально-економічний стан в країні;
- соціальні потреби в спеціалістах біологічного профілю;
- особливості змісту тем розділів «Людина», «Загальна біологія»;
- вікові психофізіологічні особливості старшокласників;
- різноманіття і специфіка професій в області біології, екології, медицини;
- різноманіття і специфіка форм і методів навчання біології.

Зміст ряду тем розділу «Людина» може бути використано з метою формування профорієнтаційних умінь. Тут є можливість познайомити учнів з різними професіями в галузі медицини (наприклад, лікаря, медичної сестри, фельдшера-лаборанта), навчити їх прийомам надання медичної допомоги, які згодом можуть бути використані не тільки в повсякденному житті, але й стати елементами професійної діяльності (наприклад, накладення шини, вимірювання кров'яного тиску, оволодіння методами накладення пов'язок).

Розділ «Загальна біологія» - заключний і інтегративний в курсі шкільної біології. Він містить основи знань з цитології, біохімії, екології, генетики, селекції, еволюції, що дає можливість орієнтувати школярів на професії та спеціальності еколога, цитолога, лікаря-біохіміка, інженера з медичної та біологічної фізики і кібернетики.

Придбані в процесі профорієнтації знання та вміння демонструють прикладний характер біологічних наук, розвивають інтерес до біології, і, отже, стимулюють старшокласників до залучення більш глибоких знань. І нарешті, безумовно, важливим результатом профорієнтаційної роботи при навчанні біології в старших класах повинно стати формування у школярів позитивного ставлення до трудової діяльності.

Головна мета професійної орієнтації в школі - це надання допомоги учням у виборі професії шляхом здійснення професійного освіти, виховання і вивчення особистості школяра.

Завдання профорієнтації при вивченні розділів "Людина" і "Загальна біологія":

- формування у школярів системи біологічних знань, які є основою професійних знань;
- знайомство учнів з основними професіями, пов'язаними з біологією;
- розвиток у старшокласників інтересу до біології як до шкільного предмету й області професійної діяльності;
- формування практичних і елементарних професійних умінь і навичок;
- розвиток позитивного ставлення до праці шляхом розкриття практичної та соціальної значущості професій в області біології.

Розглянемо фактори, які викликають зміну особистості вчителя та його професійної підготовки в умовах нових соціально-економічних відносин в Україні.

- екологічні фактори, серед яких можна виділити:
- особистісно-економічні, пов'язані з реформуванням економіки;
- фактори, обумовлені трансформацією екологічної науки.

Процеси демократизації, гуманізації супроводжували процес перебудови в країні, вимогами нових підходів в освіті, одним з яких став особистісно-орієнтований підхід. В умовах ринкової економіки цей підхід реалізується, насамперед, у новій постанові загальноосвітньої школи у підготовці її випускників до життя. Такий підхід можливо забезпечити шляхом підвищення рівня освіченості молоді.

Досвід промислово розвинених країн показує, що такий підхід правомірний, тому що зростання вимог до загальноосвітнього рівня людини в галузі економіки і праці перевищує повільне зростання середнього рівня освіти населення через звичайну систему освіти.

Тому концепція соціально-економічної освіти робить акцент на людину, як ініціатора економічної активності, яка може бути забезпечена відповідною підготовкою.

Нові явища в соціально-економічному житті суспільства обумовлюють зміну напрямку цілей і змісту освіти не тільки учнів загальноосвітньої школи, а й, насамперед, учителя. Ці зміни повинні врахувати не тільки економічні новації, але й нові орієнтації у молоді.

У числі психолого-педагогічних факторів зміни напрямку підготовки вчителя в сучасних умовах ми розглядаємо:

- формування нової суспільної психології і нової свідомості;
- зміна особистісних настанов, потреб в процесі економічної соціалізації;
- нові риси екологічної поведінки;
- відсутність моральної підготовки випускників шкіл до діяльності у нових економічних умовах.

Еколого - економічні фактори створюють наступну групу факторів, які, на наш погляд, обумовлюють зміну напрямку підготовки вчителя в сучасних умовах. Серед них ми виділяємо:

- глобальну екологічну загрозу;
- регіональні кризові умови життя населення;
- несприятливі умови праці;
- зростання загрози знищувального відношення до природних ресурсів в умовах розвитку малого і середнього бізнесу.

Ці зміни обумовили нову парадигму мислення, нові економічні цінності і нові економічні потреби населення, посилили проблеми інтеграції екології та економіки, які повинні були знайти своє місце як у підготовці молоді до життя, так і в підготовці вчителя.

Екологічна підготовка на старшій ступені загальноосвітньої школи має на меті розширення складу загальнонаукових знань та спеціальної підготовки, оволодіння практичними навичками природоохоронної діяльності. На старшій ступені загальноосвітньої школи передбачається профільне навчання, тобто потрібно створити систему спеціальної підготовки. Орієнтованої на індивідуалізацію навчання і соціалізацію учнівської молоді, в тому числі з урахуванням потреб ринку праці. Для реалізації цієї програми необхідно відпрацювати та ввести гнучку систему профілів навчання в старшій школі шляхом кооперації старшої ступені школи з закладами початкової, середньої та вищої освіти.

Концепцією профільного навчання передбачається можливість створення моделей навчання для того, щоб учні мали змогу користуватися освітніми послугами установ професійної освіти і в повній мірі могли задовольнити свої професійні інтереси.

Профільне навчання повинно проводитись тільки на старшій ступені загальноосвітньої школи, коли в учнів вже сформувався стійкий інтерес до певної області знань або ж до певної сфери професійної діяльності. Кількість годин, яка виділяється на профільне навчання, менше ніж на поглиблене і залежить від типу навчального плану, профілю і спеціалізації навчання.

В профільних класах більшу частину навчального плану повинні складати самостійні і практичні роботи учнів. Вчитель перестас бути єдиною можливістю отримати інформацію, але зростає його роль в організації самостійної пізнавальної діяльності учнів.

Таким чином, профільне навчання з екологічної спрямованості – це система навчання, яка направлена на розвиток спеціальних здібностей учнів і подальший розвиток професійної спрямованості до окремої професії чи вибору навчального закладу для продовження освіти.

Проблема інтегративного зв'язку екологічного і профорієнтаційного навчання учнів у системі шкільної біологічної освіти в сучасності не отримала відповідного обґрунтування та вивчення.

Міждисциплінарний зв'язок між біологією, екологією та профорієнтацією в науково-методичній літературі недостатньо простежується. Узагальнюючи весь накопичений досвід по проблемі інтегративного підходу до вивчення біологічної дисципліни, ми робимо спробу обґрунтувати ціле відповідність інтеграції біології, екології, профорієнтації в системі

шкільної біологічної освіти та затвердити правильність такої інтеграції через її практичну реалізацію.

При визначенні змісту дослідної роботи ми виходимо з того, що система профорієнтаційної роботи з екологічною спрямованістю буде ефективна при:

- розробці моделі організації профільного навчання в системі екологічної підготовки учнівської молоді, що зорієнтує учнів на професії екологічного напрямку;
- наявності спеціально створених методичних розробок уроків та позакласних заходів екологічної спрямованості.

В ході дослідження вирішили такі завдання:

- підвищити процес формування інтересу до екологічних професій;
- розвивати інтерес до уроків загальної біології;
- розробити модель організації профільного навчання з екологічною спрямованістю в загальноосвітній школі.

Розроблеу нами модель ми подаємо у вигляді схеми (рис. 1).

Рис. 1. Модель організації профільного навчання в системі екологічної підготовки учнів

Розроблена нами методика була спрямована на формування таких критеріїв професійної орієнтації учнів, як професійний інтерес, професійна мотивація та професійна обізнаність учнів.

Успіх проведення профорієнтаційної роботи на уроках біології, головним чином залежить від вчителя, його вміння організувати систематичну профорієнтаційну роботу учнів на уроках та під час проведення позакласних заходів.

Запропонована нами методика організації профорієнтаційної роботи з екологічною спрямованістю, може бути використана на уроках біології (особливо в розділах «Людина» та «Загальна біологія») в будь-якому навчально-виховному закладі або в позакласній роботі в заняттях гуртків для надання професійної орієнтації.

Надія Голівер

УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ІНЖЕНЕРІВ ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ НАВЧАЛЬНОЇ СИСТЕМИ « MOODLE »

holiver1@mail.ru

Проблема якості інженерної освіти й управління нею набуває особливого значення. У нових умовах термін «якість» тлумачиться не як випадковий набір зовнішніх, формальних показників результативності, а як показники, що відображають конкурентні переваги того чи іншого навчального закладу, включення й інтеграцію у систему освіти району, міста, краю, становлення самостійності.

Пріоритетом діяльності має стати робота не тільки над розумінням якості інженерної освіти, а й над розробкою критеріїв оцінювання. Для кожного освітнього закладу показники якості освіти у вузькому сенсі завжди специфічні, вони відповідають тій моделі випускника, яку визначають цілі, завдання, зміст освіти в певному закладі, його кадровий потенціал, науково-методичне забезпечення й умови утворення. Тому ми припускаємо, що трьома складовими для визначення якості можуть бути: якість результату, якість умов, якість процесу.

Інтенсивність досягнення поставленої мети – це якість результату, що проявляється через зовнішні показники результативності кожної освітньої установи (ОУ), так звані індикатори якості. Узагальнене уявлення про результати діяльності кожної ОУ дає інформація про стан середовища на рівні міста – це якість результату муніципальної освіти.

Якість умов для педагога, що гарантують результат, – наявність внутрішньої мотивації, якість методичного супроводу, методи стимулювання. Для учня – це стартові можливості, особливості освітнього простору, мотивація, соціальні й освітні проби.

Якість результату забезпечує процес, що відображений освітньою програмою. «Якість процесу» для педагога визначає наявність програми професійного розвитку, а для учня – індивідуальної освітньої програми. Для реалізації ідей якості освіти необхідні: зміна змісту й технологій освіти; створення моделей освітніх установ на основі зміни змісту освіти й технологій навчання; зміна структури змісту та форм освітнього виховного процесу.

Основними проблемами управління якістю інженерної освіти є забезпечення зростання показників навчального процесу та фундаментальності змісту навчальних матеріалів. Одним з важливих напрямків моніторингу технологічної підготовки учнів, бакалаврів, дипломованих інженерів, молодих дослідників, аспірантів вишів є ефективне використання та розвиток творчого потенціалу тих, хто навчає, – професорсько-викладацького складу провідних навчальних і наукових центрів країни. Професійну значимість моніторингу технологічної підготовки технічних фахівців визначають конкурентоспроможністю суб'єктів освіти – тих, хто навчає, і тих, хто навчається, їх професійною компетентністю, відкритістю суб'єктів до безперервного навчання, ефективністю використання суб'єктами інформаційних технологій, результатами творчої діяльності.

Перспективними методами, упровадження яких дозволить підвищити компетентність і професійну значущість підготовки технічних фахівців, є системно-орієнтовані методи підвищення рівня професійних, та освітніх технологій, які сприяють активізації самопідготовки й самовдосконалення тих, хто навчається, у систематичному діалозі з тими, хто навчають, для створення системних функціонально завершених об'єктів творчої діяльності.